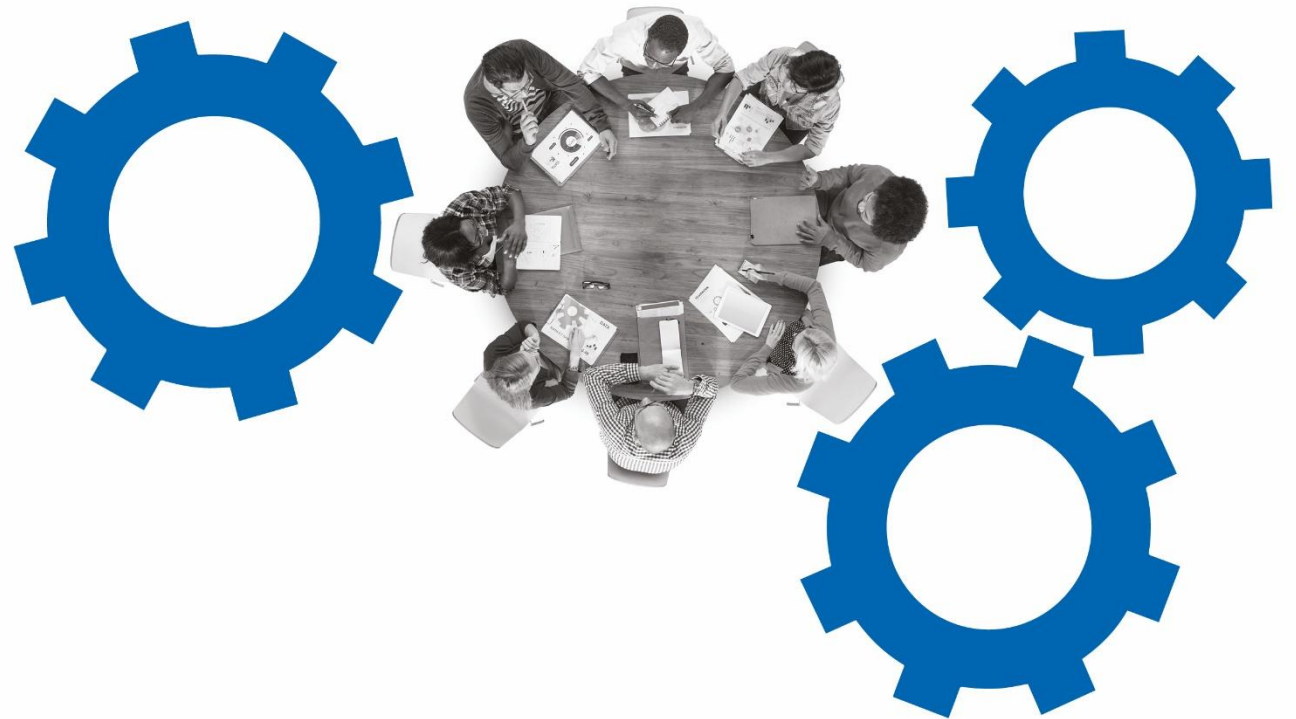

Nenoteiktība neatceļ rūpību: vadības fiduciārie pienākumi risku pārvaldībā

2026.gada 8.aprīlis

Māris Vainovskis

*Vecākais partneris,
zvērināts advokāts*

Jūsu jautājumi. Ieskats no prakses

343 dalībnieki reģistrējoties uzdeva jautājumus, tostarp par vadības atbildību:

“ Valdes un padomes pienākumi risku pārvaldības procesos.

“ Kā veiksmīgāk risku analīzi izmantot lēmumu pieņemšanā?

“ Vai mūsu lēmumu pieņemšana ir pietiekami ātra?

“ Kā eskalēt riskus vadībai?

“ Kā panākt, lai risku vadības plāni dzīvotu ne tikai uz papīra?

“ Kā izmērīt risku novērtēšanas efektivitāti, un kam tas jādara?

Avots: konferences reģistrācijas aptauja (43 atbildes no 415 dalībniekiem)

Fiduciārā pienākuma izpratne

*Komerclikuma 169. panta
pirmā daļa: valdes un padomes
loceklim savi pienākumi jāpilda
kā krietnam un rūpīgam
saimniekam.*

Fiduciārais pienākums ir likumā noteikta prasība rīkoties rūpīgi un ar lojalitāti pārstāvētās personas vai organizācijas interesēs

Vari kļūdīties, bet ne bezrūpīgi

Valde nobalsoja par investīciju, kas vēlāk izrādījās zaudējumus radoša. Ja lēmums ir iepriekš rūpīgi izvērtēts, visticamāk, valdes locekļu personīgā atbildība neiestāsies.

Klusēšana par zināmu risku = pārkāpums

Valdes loceklis zina par uzņēmuma likviditātes problēmām, bet to noklusē būtiskā pārskatā. Fiduciārā pienākuma pārkāpums.

Sabiedrības labums pirms personīgā

Atbildības ziņā valdes loceklis ir pielīdzināms svešas mantas pārvaldītājam.

Iesaistītās personas jeb kuras intereses ir jāievēro?

Sabiedrība (uzņēmums)

Primārās intereses

Peļņa, ilgtspēja, reputācija. Valde nerīkojas pret uzņēmuma ilgtermiņa interesēm, lai iegūtu īstermiņa labumu.

Akcionāri / dalībnieki

Dividendes, kapitāla daļu vērtība. Ilgtermiņa vērtība > īstermiņa guvums. Mazākuma dalībnieku intereses

Kreditori

Darījumi ņemot vērā kreditoru intereses, finanšu kovenantes. Aktīvu atsavināšana zem vērtības = atbildība.

Darbinieki

Darba drošības nopietni pārkāpumi. Atlaišana bez reāla pamatojuma, apzināti aizkavēta algu izmaksa - var radīt atbildību valdes loceklim.

Darījumu partneri

Sabiedrība uzņemas saistības, bet valdes loceklis jau zina, ka nevarēs tās izpildīt. Ne tikai fiduciārā pienākuma pārkāpums, apzināta rīcība, paaugstināta atbildība.

Sabiedrības intereses

Izvairīšanās no nodokļiem, korupcija, ar vidi saistīti pārkāpumi - arī šīs intereses ir jāievēro un atbildība nereti ir personīga.

**Fiduciārie
pienākumi
ietver:**

Rūpības pienākums

Lojalitātes pienākums

Uzraudzības pienākums

**Pienākums rīkoties savu
pilnvaru ietvaros**

**Pienākums nodrošināt
atbilstību**

Nenoteiktība pastiprina pienākumus: jo lielāka nenoteiktība, jo stingrāka prasība pēc dokumentētas, izsvērtas rīcības.

Tiesiskais standarts nemainās krīzes situācijā

Fiduciārie pienākumi paliek nemainīgi:

- ģeopolitiskie riski
- ekonomiskās krīzes
- klimata riski
- pandēmijas
- MI attīstība

Nepieciešama aktīvāka iesaiste nevis mazāka

Vadībai jāuzdod grūtāki jautājumi un jāpieprasa kvalitatīvāka informācija

Mērena nenoteiktība >

- scenāriju analīze
- biežāka ziņošana padomei / dalībniekiem

Augsta nenoteiktība >

- ekspertu piesaiste
- alternatīvu scenāriju plānošana
- dokumentēta lēmumu pieņemšana

Galēja nenoteiktība >

- krīzes vadības protokoli
- saistoši ārējie lēmumi
- detalizēta protokolēšana

Kā izskatās laba risku pārvaldība?

Identificē

Paziņo

Izstrādā
stratēģiju

Integrē

Pārskati

Dokumentē

Jautājumi, ko vajadzētu uzdot

1 **Vai mūsu pēdējais risku novērtējums atspoguļo šodienas realitāti?**

Globālie notikumi strauji mainās.

2 **Vai visi valdes locekļi saprot, ko "rūpīga vadītāja standarts" no tiem prasa?**

Nezināšana par juridisko standartu nav attaisnojums.

3 **Vai mūsu protokoli dokumentē arī to, ko noraidījām un kāpēc?**

Tieši noraidītie lēmumi bieži vien ir kritiskākie pierādījumi.

4 **Vai mums ir ieviests jautājumu eskalācijas mehānisms, protokoli interešu konfliktu gadījumā?**

Rīcības standarts pieprasa arī savlaicīgus lēmumus. Nereti noder 'četras acis'.

Saprātīga un dokumentēta risku pārvaldība

Rīgas apgabaltiesas 2025. gada 14. novembra spriedums lietā
Nr. C770900324

VALDES DARBĪBAS (RŪPĪBAS PIERĀDĪJUMI)

1. Regulāra informācijas sniegšana un komunikācija ar uzraugošajām institūcijām
2. Iknedēļas projekta progresu ziņojumi (e-pastā visiem iesaistītajiem)
3. Ikmēneša:
 - rīcības plāni
 - risku mazināšanas un novēršanas plāni
4. Dokumentēts:
 - risku analīze
 - rīcības scenāriji
 - ieguvumu/zaudējumu izvērtējums

Saprātīga un dokumentēta risku pārvaldība II

Senāta spriedums lietā SKC-214/2016:

Sabiedrība cēla prasību pret valdes locekļiem par zaudējumu solidāru atlīdzināšanu pēc tam, kad valde papildus sev izmaksāja atlaides, bonusus, dāvanas, kā arī veica iemaksas pensiju fondos

Tiesa atzina:

Lai gan valde formāli pārkāpa atlīdzības noteikšanas kārtību, tiesa nekonstatēja zaudējumus, jo **maksājumi bija ekonomiski pamatoti un dokumentēti, tādēļ atbildība neiestājās.**

Rīgas rajona tiesas spriedums lietā C33421416

Atbildētāja – sabiedrības vienīgā valdes locekļa – darbības laikā sabiedrības aktīvi samazinājās no vairāk nekā 1 miljona euro līdz nullei

Tiesa atzina:

Dokumentu nenodošana neatbrīvo no atbildības, jo valdes loceklim ir pienākums nodot un saglabāt dokumentus.

Atsaukšanās uz dokumentu neesamību neatbrīvo no atbildības.

Atziņa

**Nenoteiktība ir
iemesls rīkoties
rūpīgāk,
nevis mazāk rūpīgi.**

Tiesas nenovērtē vadītājus tikai pēc iznākuma.

Tiesas novērtē vadītājus arī pēc procesa.

EVERSHEDS
SUTHERLAND
BITĀNS

Māris Vainovskis

Vecākais partneris, zvērināts advokāts
Maris.Vainovskis@eversheds-sutherland.lv

eversheds-sutherland.com

This information pack is intended as a guide only. Whilst the information it contains is believed to be correct, it is not a substitute for appropriate legal advice. Eversheds Sutherland (International) LLP can take no responsibility for actions taken based on the information contained in this pack.

© Eversheds Sutherland 2026. All rights reserved.